

Vega

verneområdestyre

Årsmelding 2022

Sammendrag

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for verneområdene i Vega kommune. Årsmeldingen gir en oversikt over hvordan styret og dets sekretariat har jobbet i 2022.

Forfatter er: Isa Skjelbostad

isa.skjelbostad@statsforvalteren.no

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

Innhold

1.0 Innledning.....	3
2.0 Midler til forvaltning av verneområdene	5
2.1 Drift av utvalg	5
2.1.1 Vega verneområdestyre	5
2.1.2 Rådgivende utvalg	5
2.1.3 Administrativt kontaktutvalg.....	6
2.2 Planarbeid.....	6
2.3 Tiltak i verneområder	6
2.3.1 Skjøtselstiltak.....	7
Beiting.....	8
Uttak av sitkagran.....	8
Slått.....	8
Sviing av kystlynghei.....	9
2.3.2 Tilretteleggingstiltak.....	9
2.3.3 Informasjon	11
3.0 Andre prosjekt	12
3.1 Marin forsøpling	12
3.2 Kystkultur med 8. klasse.....	13
3.3 Grågåås «Fra problem til ressurs»	13
4.0 Rapportering SNO – lokalt.....	14
5.0 Vega verneområdestyres deltakelse	16
6.0 Verneområdeforvalters deltakelse.....	16

Forsidebildet er fra utsetting av geit på beite i Holandsosen naturreservat, med Eirin Sleteng.

Foto: Isa Skjelbostad

1.0 Innledning

Vega verneområdestyre er delegert forvaltningsmyndighet for verneområdene på Vega. Styret består av tre politiske representanter; to fra Vega kommune og én fra Nordland fylkeskommune.

Verneområdeforvalter er ansatt hos Statsforvalteren i Nordland, men med kontor lokalt, og fungerer som sekretariat for verneområdestyret. Forvalter og styret har sammen ansvar for å se til at forvaltningen av verneområdene gjennomføres i samsvar med verneforskriftene for de enkelte verneområdene, naturmangfoldloven, nasjonale gjøremål og internasjonale forpliktelser.

Styret for 2022 ble konstituert 16. mars 2020, og består av:

- For Vega kommune: medlem André Møller (leder), vara Hilde Sprækenhus.
- For Vega kommune: medlem Eirin Sannes Sleteng (nestleder), vara Per-Anton Nesjan-
- For Nordland fylkeskommune: medlem Knut Petter Torgersen, vara Kari Anne Bøkestad Andreassen.

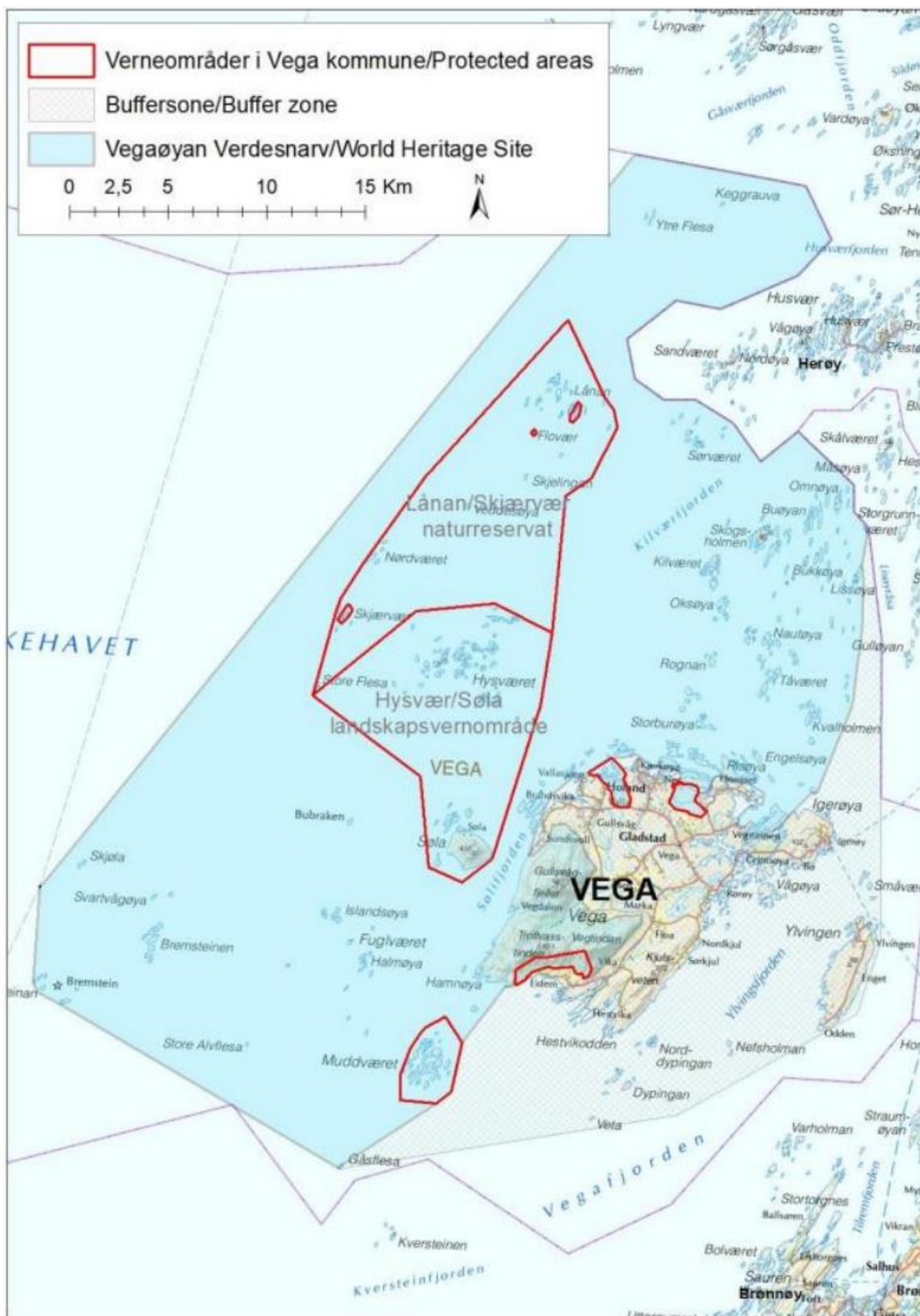
I tillegg deltar leder av Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv v/Rita Johansen og SNO-lokalt v/Runar Jostein Omnø som observatører under styremøtene.

Verneområdeforvalter ansatt hos Statsforvalteren i Nordland er Isa Nergård Skjelbostad.

Vega verneområdestyre skal gjennom sitt arbeid ivareta de nasjonale verdiene som lå som forutsetning til opprettelsen av de ulike verneområdene. Forvaltningen av verneområdene skal ses i sammenheng med forvaltningen av Vegaøyen Verdensarv. Vega verneområdestyre skal påse at verneverdiene bevarer, og skal iverksette tiltak der disse verdiene forringes eller står i fare for å forringes. Styret har ansvar for å anmelde/rapportere brudd på verneforskriftene. Dersom en skulle ønske å klage på vedtak skal dette sendes til Vega verneområdestyre, som oversender saken til Miljødirektoratet.

Verneområdeforvalter er underlagt styret i forvaltningen av verneområdene. Forvalterens hovedfunksjon er som sekretariat for styret, og faglig forberedning av styresaker.

Bilde 1 Kart over Vega kommune med Vegaøyan Verdensarv og verneområder

2.0 Midler til forvaltning av verneområdene

I 2022 ble Vega verneområde styre bevilget følgende midler av Miljødirektoratet:

Drift utvalg (Vega verneområde styre, Rådgivende utvalg og Administrativt kontaktutvalg)	140 000 kr
Tiltak i verneområdene	700 000 kr

I tillegg til dette ble det utbetalt 113 175 kr i beitetilskudd og 224 000 kr i slåttetilskudd i verneområdene gjennom LUF (Landbrukets utviklingsfond).

I tillegg fikk Vega verneområde styre

- 50 000 til revidering av Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarv

2.1 Drift av utvalg

2.1.1 Vega verneområde styre

Midlene til drift av utvalg disponeres av styret. Driftsmidlene dekker reise og møtegodtgjørelse for Vega verneområde styre, samt til avvikling av møtene med rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg. I 2022 hadde Vega verneområde styre 6 møter hvorav ett av møtene var inkludert befarung i ett av verneområdene. Referat og protokoll fra utvalgene finnes på nettside:

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Vega1/>

2.1.2 Rådgivende utvalg

Forvalteren bidrar til tilrettelegging for godt samarbeid mellom styret og de ulike aktørene i området. I praksis utføres dette med dialogmøter med et rådgivende utvalg representert av berørte interessenter. Forvalter fungerer som sekretær for utvalget, og referat fra møtene legges ved årsmeldingen. Siden 2020 har Vegaøyen verdensarv og Vega verneområde styre hatt et felles rådgivende utvalg, bestående av følgende medlemmer:

Grunneierrepresentant fra Muddvær	Rektor ved Vega skole
Leder av naturvernforbundet i Nordland	Leder i Hysværøyen grunneierlag
Vegaøyens venner	Grunneierrepresentant for Flovær
Grunneierrepresentant fra Eidemsliene	fuglefredningsområde
naturreservat	Nordland Ærfugllag
Leder i Vega bondelag	Aktiv Vega
Leder i Utværet Lånan	Norsk Ornitologisk Forening
Leder i Vega Kystlag	UL Skogholt
Leder i Vega fiskelag	Skogsholmen Velforening
Grunneierrepresentant for Søla	Vega Verdensarvsenter
Grunneierrepresentant for Skjærvær	
Leder i Vega bonde og småbrukerlag	

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

2.1.3 Administrativt kontaktutvalg

Kontaktutvalget skal sikre at forvaltningen av verneområdene blir godt integrert i den kommunale forvaltningen. Utvalget består av:

- Administrasjon til Vega kommune v/miljøvernsjef Margrethe Wika
- Landbrukssjef Ove Horpestad
- Administrasjonen til Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv v/daglig leder Rita Johansen

Samt verneområdeforvalter Isa Skjelbostad. Kontaktutvalget hadde 2 møter i 2022. Referat fra møtene ligger som vedlegg.

2.2 Planarbeid

Vega verneområdestyre fikk tildelt 50 000 til revidering av Forvaltningsplan for Vegaøyen Verdensarv i 2022. Det ble bestemt at revideringen skulle utsettes da revisjon måtte gjøres av verneområdeforvalter. Som ny i stillingen ble det bestemt å avvente med revidering til forvalter fikk opparbeidet seg mer kjennskap til området og arbeidet. Disse midlene gikk i stedet til delfinansiering av NINAs prosjekt: Kartlegging sjøfugl sør av Muddvær, Vega for å identifisere mulige konfliktsoner med planlagt taretråling.

2.3 Tiltak i verneområder

Bevilgningen fra landbrukets utviklingsfond (LUF) til Vegaøyen verdensarvområde økte i 2018 fra 550 000 kr til 1 300 000 kr. I 2021 økte rammen til 2 100 000 kr. I 2022 var rammen for LUF-midler 1 500 000 kr. LUF-midlene skal gå til å styrke landbruket i verdensarvområdet. I 2022 gikk 113 175 kr til beitetilskudd og 224 000 kr til slåttetilskudd i verneområdene.

Vega verneområdestyre søkte Miljødirektoratet om 1 050 000 kr. De fikk utdelt 700 000 kr.

TILTAKENE I VERNEOMRÅDENE BLIR formalisert gjennom dialogmøter mellom forvaltningsmyndigheten, grunneiere, næringsaktører og SNO (Statens naturoppsyn). Her blir status, utfordringer og tiltaksbehov drøftet. Dette danner i tillegg grunnlaget for forvaltningsmyndighetens innmelding av behov for oppsynsinnsats i våre verneområder. Årets tiltaksmidler ble brukt til følgende:

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

Tiltak	Navn	Bestilling	Brukt
1	Beiting Holandsosen naturreservat	30000	41900
2	Beiting Hysvær/Søla LVO	30000	29650
3	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	30000	9750
4	Slått i Lånan	91500	45253
5	Fjerne spredt sitkagran	150000	51880
6	Slått i Skjærvær	70000	40989
7	Slått i Flovær	22000	3000
8	Slått i Muddvær	30000	30750
9	Hogst av sitkagran av skogsbrukselever	40000	0
10	Informasjonsmateriell på norsk, engelsk og tysk	32000	0
11	Utedo på Søla	30000	0
12	Utedo i Lånan	30000	0
13	Fuglekikkerhus	150000	275645
14	Utarbeiding av nye verneplakater	50000	67430
15	Marin forsøpling og informasjon	25000	1000
16	Utbedring av jordkjeller	5000	0
17	Bekjempelse av predator (mink)	21500	13261
18	Bekjempelse av predator (kråke)	12000	13921
19	Informasjon og annonsering	30000	20403
20	Vedlikehold og utbedring av beitegjerde	20000	710
21	Vedlikehold av gjerde i Skjærvær	7000	6373
22	Plukking og klipping av sitka	20000	9645
23	Befaring i verneområdene med båt	30000	0
24	Lyngsviing i Holandsosen	4000	0
25	Klipping Holandsosen	10000	17465
26	Tistel Hysvær	10000	0
27	Ferdselsplakater	60000	9253
28	Uforutsette utgifter	10000	17744
	Sum	1050000	706022

Tiltakene i verneområdene skal være i tråd med forvaltnings- /skjøtselsplan eller andre relevante styringsdokumenter. Midlene skal gå til tiltak som er nødvendige for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtsels-, og tilretteleggingstiltak. Midlene disponeres av verneområdestyret.

2.3.1 Skjøtselstiltak

Vega verneområdestyre følger de anbefalingene om best mulig skjøtsel som gis gjeldene skjøtselsplaner for verneområdene på Vega. Grunneierne selv, lokale bønder og evt. andre innleide arbeidsfolk gjennomfører skjøtselen.

Beiting

I Holandsosen naturreservat er kystlynghei den dominerende naturtypen, og i Kjellerhaugvatnet naturreservat er våtmark den dominerende naturtypen. Beiting er en måte å skjøtte disse naturtypene. Vega verneområdestyre ga tilskudd for beiting i begge naturreservatene fra mai til oktober i 2022.

Det ble gitt tilskudd til beiting med 38 sau i Hysvær/Søla landskapsvernområde.

Det ble også beitet med geit med NoFence i deler av Holandsosen naturreservat sommeren 2022. Det var 5 voksne og 7 kje. Området som ble beitet er et eldre hogstfelt, med tilvekst av sitkagran. Prosjektet var en test for å se om geit kunne buktes med sitkagrana i området. Det ble observert ved beifaring at geita hadde beitet på knopper og bark på sitkatrærne, men at de ikke spiste på disse før på sensommer/høst når andre ettårige planter ikke var tilgjengelig. Beiting av bark kan fungere som ringbarking. Det er planer om å fortsette med prosjektet i 2023, og ha geitene stående lenger utpå høsten gitt at de har nok å beite.

Uttak av sitkagran

Vega verneområdestyre har hatt et pågående hogstprosjekt i verneområdene siden 2012. Pr. desember 2022 står det igjen noen felt i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Sitkagran sprer seg i stor grad fra områdene utenfor verneområdene og inn i verneområdene på hovedøya. Dette gjelder spesielt for Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservater. Det er positivt at flere grunneiere utenfor verneområdene har fjernet sitkagranskog fra sin eiendom de siste årene, også i 2022.

I 2022 det ble lagt ned jobb for å fjerne ettervekst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet naturreservat.

Skoleelever fra Vega skole har også vært med å plukke sitkagran som har spredd seg i naturreservatene. I 2022 ble 8. og 9. klasse med ut en dag i juni for å plukke i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Med hansker gikk de løs på et tidligere hogstfelt med mye tilvekst av nyskudd. Dagen ble avsluttet med lunsj og muffins utendørs.

Uttak av sitka bidrar til at viktige våtmarksområder og andre naturtyper i verneområdene med mye hekkende, overvintrende og rastende fugl ikke gror igjen og tørrlegges. Arbeidet er ikke sluttført.

Slått

Det gjennomføres manuell slått i alle fire fuglefredningsområdene: Lånan, Skjærvær, Flovær og Muddvær. Sommeren 2022 gjorde slåttene noe vanskelig grunnet mye regn og dårlig vær. Få godværsdager og beliggenheten til områdene gjorde at det noen steder ikke var mulig for de som skulle slå å komme seg utover før været snudde igjen. De siste årene har det blitt slått to ganger per sesong i Skjærvær (én i juni og én sent i juli). I Flovær, Lånan og Muddvær slås det kun én gang (i juli). I tillegg slås det maskinelt på Søla og manuelt på Hysvær. I 2022 ble det gjennomført slått to ganger i løpet av sommeren på Skjærvær, og det ble også slått områder som tidligere ikke har vært tid å gå over. På Lånan, Flovær og Muddvær ble det slått i mye mindre omfang enn tidligere år. Noe av midlene som skulle gå til å dekke slåttekarer på Muddvær gikk til innkjøp av to nye slåttmaskiner.

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

Sviing av kystlynghei

Vega verneområdestyre fikk i 2012 laget en sviplan for Holandsosen naturreservat. Denne gir praktiske råd om sviing av den utvalgte naturtypen kystlynghei. Verneområdeforvalter har ledet arbeidet med å svi ca. 10 daa hvert år. Grunnet ugunstige værforhold ble det ikke svidd i Holandsosen i 2022.

Grunneiere på Hysvær har tradisjon med å svi lyng på flere øyer i Hysvær/Søla landskapsvernområde.

Bilde 2 Lyngbrenning i Holandsosen naturreservat (april 2021) Foto: Jannike Wika

2.3.2 Tilretteleggingstiltak

Verneområdeforvaltningen har siden 2016 samlet inn kunnskap fra naturen og fra brukere og interessenter i området, om tilrettelegging i verneområdene på Vega. I denne prosessen har det vært møter med grunneiere og interessenter fra alle verneområdene på Vega. Resultatene av prosessen er en Besøksstrategi for verneområdene som ble endelig godkjent av Miljødirektoratet i 2020. Vega verneområdestyre er i gang med å gjennomføre tiltakene som er tatt med i tiltaksplanen i besøksstrategien.

I **Holandsosen** naturreservat finnes det to innfallsporter og to stier; én fra Viksås til Holand og én til Sør-Nautøya. Stien fra Viksås går gjennom den gamle bosettingen Strauman. Lokale initiativtakere ønsket å merke stien til den tidligere bosettingen i Sør-Nautøya. Verneområdeforvalter har merket opp stien digitalt. Ifølge Besøksstrategien for verneområdene på Vega (2020) skal stien til Sør-Nautøya være en lokal sti. Det vil si at denne stien ikke markedsføres i for eksempel turistbrosjyrer for å begrense ferdselen i naturreservatet. Tavle i Sør-Nautøya gir informasjon om bosetting som var der frem til 60-tallet.

Bilde 3 Informasjonstavle om bosetting i Sør-Nautøya, Holandsosen naturreservat (desember 2020) Foto: Jannike Wika

I **Kjellerhaugvatnet** finnes det to innfallsporter og en sti gjennom Kjellerhaugvatnet naturreservat. I tillegg har Vega verneområdestyre etablert en parkeringsplass ved hovedveien på Nes med informasjonstavle med vei/sti videre til gapahuken. Stien mellom Nes og Svea skal, ifølge Besøksstrategien for verneområdene på Vega, være lokal og skal ikke markedsføres.

Informasjonspunktet på Kjellerhaugen (gapahuken) brukes hovedsakelig av lokalbefolkningen. Punktet er godt egnet til fugletitting. Verneområdestyret låner ut tre teleskop gratis gjennom verneområdeforvalters kontor.

Fugletitting er en fritidsaktivitet som innebærer observasjon av fugler med kikkert, teleskop eller det blotte øyet. Interessen for fugl er stor lokalt, noe som vises når det arrangeres arrangement om fugl. Besøksstrategien for verneområdene på Vega (2020) foreslår fuglekikkerhus ved Sveavatnet. Dette punktet ved Sveavatnet er allerede mye brukt av lokale fuglekikkere. Det ble etablert en parkeringsplass på veien mot Hongset i 2021, som skal brukes for besøkende av fuglekikkerhuset. Høsten 2022 ble fuglekikkerhuset satt opp. Det ble også kloppet fra parkeringsplassen og inn til fuglekikkerhus for å unngå store skader i terrenget, som er preget av myr. For å finansiere fuglekikkerhuset har Vega verneområdestyret fått en gavestøtte fra Sparebank 1 Helgelands gavestiftelse på 150 000 kr. Resten ble finansiert av midler fra budsjettet. Vega kommune forskutterte midlene.

Bilde 4 Det nye fuglekikkerhuset med utsikt mot Sveavatnet. Foto: Isa Skjelbostad

I **Eidemsliene** naturreservat er det to merkede stier. Stien som går til Ervika brukes av lokale og andre turister som enten går til Ervika og tilbake eller fortsetter videre på merket sti til Sundsvoll. Vega verneområdestyre sluttførte i 2019 en kloppet sti på 80 meter på denne delen av stien for å hindre mer skade på vegetasjonen.

Vega verneområdestyre satte i 2015 opp en gapahuk utenfor verneområdegrensen på Eidem. Gapahuken fungerer som et rekreasjonssted og informasjonspunkt for Eidemsliene naturreservat.

Kaiforeningen på **Søla** fikk i 2020 tilskudd fra blant annet verneområdeforvaltningen for å lage ny flytebrygge. Flytebrygga ble ferdig til sesongen 2020 og den er tilgjengelig for allmenn bruk.

I **Muddvær** ble det i 2020 bygd et toalett som kan brukes for allmennheten.

Tidligere år har skogbrukselever fra Mosjøen VGS kommet til Vega og hjulpet til med å fjerne plantefelt med sitkagran i og utenfor verneområdene. Jobben de og andre har gjort med å ta ut sitkagran og buskfuru i verneområdene har gjort at det ikke er mye hogst igjen. I 2022 lot det seg ikke gjennomføre med besøk fra Mosjøen VGS. Det er et samarbeid Vega verneområdestyre og kontaktlærer for linja er interessert i å få på plass igjen.

2.3.3 Informasjon

Det er ilandsstigningsforbud på øyene i Lånan/Skjærvær naturreservat i tidsrommet 15.april – 31. juli. Det er tillatt å gå på land på øyer hvor det står hus dersom man har avtalt dette med grunneier på forhånd. Verneområdeforvaltningen informerer brukere av området om regelverk før og under

sesongen gjennom dialog med brukerne av området, gjennom annonsering i aviser og i sosiale medier.

I juni 2022 deltok verneområdeforvalter på Havdagene i Brønnøy og holdt foredrag naturvennlig friluftsliv i sjøfuglens rike. Her ble det snakket om sjøfugl og hensyn som må tas i hekketiden.

Vega verneområdestyre og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv har spleiset på 5 plakater om ferdsel på sjø med hensyn på sjøfugl. I løpet av 2022 har disse blitt hengt opp på gjestehavner i Brønnøysund, Herøysundet Marina, Igerøy og Ylvingen. Den siste skal settes opp på gjestehavna i Skogsholmen.

Bilde 5 Plakat med info om sjøfugl og ferdsel med båt i verdensarvområdet, hengt opp i gjestehavna på Igerøy. Foto: Isa Skjelbostad

Det er utformet ferdselsplakater som skal settes opp på brygger i verneområdene til sjøs. Tekst er utformet sammen med grunneierrepresentanter for øyene. Ferdelsplakatene skal henges opp i løpet av 2023.

3.0 Andre prosjekt

3.1 Marin forsøpling

Verdensarvområdet består av 6500 øyer, holmer og skjær spredd utover 1072 km² og det er svært krevende å rydde de mange hundre tonn plast og glass som befinner seg i strandlinjene i dette området. Lokal forvaltning har i flere år hatt samarbeid med grunneiere om tiltak/ordninger for å rydde som mange av strendene i verdensarvområdet som mulig:

- Lokale og regionale skoler rydder strandsøppel i verdensarvområdet. På disse aksjonene går søppelplukkerne grundig til verks og kan samle inn inntil 460 sekker med søppel på en tredagers aksjon.
- Grunneiere i utværene i verdensarvområdet samler selv inn strandsøppel som SNO henter eller organiserer henting og får brakt til avfallsmottak.

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

- Ryddestasjoner med søppelsekker til frivillige som vil rydde en strand i verdensarvområdet og i buffersonen. Ryddestasjonene er plassert på Gardsøya, Eidem, Sundsvoll og Ylvingen.

3.2 Kystkultur med 8. klasse

Vega verneområdestyre bidrar en dag hvert år sammen med 8. klasse ved Vega skole, Kystlaget og Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv, i prosjektet Kystkultur på Vegstein. Innholdet for dagen har variert avhengig av størrelsen på klassen og værforbehold. Men hovedpunktene er oppmøte på Vegstein og gjennomgang av dagen sammen med elevene. Elevene får

- Fiske krabbe med lokal fisker
- Delta på organiserte aktiviteter i/ved Kystlagets lokaliteter
- Gåtur i Vegsteinfjellet hvor det er god utsikt over Vegaøyan Verdensarv
- Koke og smake krabbe
- Omvisning på museet på Vegstein
- Quiz og oppsummering

3.3 Grågås «Fra problem til ressurs»

Bakgrunn for prosjektet

Vega kommune v/jordbrukssjef sendte 20.08.2019 brev til Fylkesmannen i Nordland med en situasjonsbeskrivelse av den økende grågåsbestanden og økende problemer med beiteskader. I brevet ber kommunen om dialog med Fylkesmannen for å se på tiltak for å regulere grågåsbestanden på Vega. Vega kommune sier i brevet at de blant annet ønsker å teste ut bestandsregulerende vårjakt hvor man trenger særskilt tillatelse fra Miljødirektoratet.

Fylkesmannen i Nordland sendte svar 08.11.2019 på henvendelsen hvor der blant annet viser til tiltakene innenfor dagens regelverk må være godt utnyttet før en eventuelt ser på tiltak utenfor regelverket. Et av tiltakene som Fylkesmannen foreslår er prosjektet «Beitende grågås – fra problem til ressurs», der jordbrukssjef, verneområdeforvalter, daglig leder av verdensarvsenteret og Stiftelsen ble oppfordret av seniorrådgiver Arne Farup ved Fylkesmannens landbruksavdeling til å bli med på studiet «Prosessledning og Prosjektdesign». Studiet er i regi av Høgskolen i Volda og Utviklingskompetanse AS i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland. Forslaget resulterte i at daglig leder i senteret og Stiftelsen ble med på studiet, mens alle fire dannet en arbeidsgruppe for å samarbeide om og gjennomføre prosjektet «Grågås – fra problem til ressurs». Arbeidsgruppa er: Ove Horpestad (Vega kommune), Rita Johansen (Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv), John-Arne Ludvigsen (Vegajakt) og Isa Skjelbostad (verneområdeforvalter) som leder. Ut fra signaler ved oppstart ble vi forespeilet at prosjektet vil komme inn under formålet for LUF-midlene som tildeles Vega kommune. Gjennomføringen av sleve prosjektet med bl.a. innleie av jegere, vil være avhengig av delfinansiering gjennom LUF-midlene.

Mål med prosjektet

- Redusere grågåsbestanden på Vega gjennom økt jakttrykk
- Utnytte grågåsbestanden som en ressurs
- Ivareta kulturlandskapet
- Formidle verdensarvverdiene og skape aktiviteter i Vega verdensarvsenter

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

Aktiviteter så langt:

Det ble gjennomført jakt av innleid gåsejeger i 2020. Jegeren opplevde at det var svært vanskelig å felle grågås etter at tidligjakta, som starter 26. juli, var godt i gang. De mente at grågåsa allerede var blitt skremt og en stor del av bestanden var på dette tidspunktet begynt å trekke sørover. Dette støttes av Forvaltningsplan for grågås Nordland (2019 – 2025) som sier at «Registrering på Vega viser at mens gåsa ankom 10. april tildig på 70-tallet ankommer den nå rundt 15. mars» (Vang, 2014). Som en konsekvens av tidligere ankomst og tidligere hekking er gåsa fysisk i stand til å trekke sørover tidligere. Dette kan føre til utfordringer knyttet opp mot jaktuttaket dersom utviklingen fortsetter, da gåsa potensielt har reist før jakta starter. Det ble skutt totalt 124 gås i 2021, og i 2022 ble det skutt 70 stk.

Prosjektgruppa ønsker å få opp interessen rundt mat av gåseprodukter. Det ble arrangert eggsanking med elever fra Vega skole i 2022. De fant dessverre ingen egg. Takket være lokale eggsankere fikk Verdensarvsenteret tak i gåseegg, så elevene fikk prøvd seg på matlaging med gåseegg.

Idé om å ha en festival rundt grågås for å vekke interesse rundt grågås som mat, eggsanking med hund, og øke generell interesse for fugl. Dette har foreløpig ikke vært mulig å gjennomføre.

Det foreligger planer om å skape interesse blant unge, med fokus på human jakt.

Pilotprosjekt for å teste skremming av gås med laser

Vega jakt fikk tildelt midler fra LUF for å gjennomføre prosjektet, og det ble kjøpt inn laser. Tanken bak er at dette vil ha mindre påvirkning på annet fugleliv, som Ea, da det er lydløst og ikke påvirker andre individer enn de man sikter på. Det er mer humant, og har høyere sikkerhet enn jakt. Dette ble testet ut på innmark på hovedøya i 2022. og viste seg å ha god effekt. Gåsa hadde en kraftig reaksjon og det ble merkbart mindre trykk i en periode etter. Ved gjentatte skremminger tok det lengre tid før de returnerte.

Prosjektgruppa er i planleggingsfasen om å få på plass hundekurs i forbindelse med eggsanking. Lundehund har tidligere blitt brukt til å sanke inn lundeegg, og er en hunderase som står i fare for å forsvinne. Vega kan være pilotprosjekt for å bruke lundehund til å søke gåseegg. Håp om at dette også skal føre spennende oppgaver for hund og eier, og skape interesse på tvers av generasjoner.

Langsiktige planer

1. Etablering av mottak på Vega som kjøper grågås av jegere
2. Legge til rette for årlig grågås arrangement på Vega verdensarvsenter
3. Samarbeid med forskningsinstitusjoner og ta initiativ til masteroppgaver om grågås på Vega i forhold til forvaltning/bestandsutvikling.

Vi vil holde Vega kommune orientert om framdriften i prosjektet.

4.0 Rapportering SNO – lokalt

I dette kapittelet følger et utdrag fra SNO sin årsmelding for 2022. Hele årsmeldingen til SNO ligger på <https://www.nasjonalparkstyre.no/Vega1>

Vega verneområdestyre – Årsmelding 2022

Bilde 6 Årsrapport til Vega verneområdestyre fra SNO for 2022

SNO har loggført 215 arbeidstimer i Vega i 2022, hvorav deler av dette er relatert til minkarbeid. Det er med tjenestebåt loggført totalt 805 km kjørt oppsyn/tilsyn og gjennomføring av tiltak i verneområder/verdensarvområdet i Vega. Det ble i 2022 utført noe mindre naturoppsyn av SNO i Vega enn tidligere år, det samme gjelder for hele SNOs ansvarsområde på Helgeland. Årsaken er blant annet mye dårlig vær i kjernesesongen, og at eneste ansatte i lokalt SNO var sykemeldt i deler av sommer- og høstsesongen.

SNO har fått utrettet en del av de bestilte oppgavene. Det har dog blitt noen begrensninger ettersom tjenestemann var ute i sykmelding deler av høysesongen, og været ikke var på godsiden. Det var også bestilt oppsett av skilt fra forvaltningens side som ikke ble ferdig i tide og dermed ikke lot seg gjennomføre. Det har i aktuelt tidspunkt vært utført oppsyn spesielt rettet inn mot ilandstigningsforbud. Det er ikke observert brudd på bestemmelsene. Det er heller ikke mottatt tips om at ilandstigningsforbudet har vært brutt. Det ble observert færre motordrevne båter, da spesielt større fritidsbåter, i Vegaøyene enn tidligere år. Dette skyldes trolig delvis været, og delvis økning i drivstoffpriser. Det ble også observert færre kajakkpadlere.

SNO har som tidligere bistått verneområdeforvalter ved en del oppdukkende oppgaver og transportbehov.

SNO meddeler i rapporten at fugleinfluensa i 2022 førte til mye syk og død fugl i hele landet. Det er nærliggende å tro at fugl på Vega har blitt påvirket av dette. Denne mulige reduksjonen av bestander kommer på toppen av flere års bestandsnedgang for mange arter.

5.0 Vega verneområdestyres deltakelse

Det ble holdt seks styremøter i 2022. Møteinnkalling og protokoller for møtene legges ut på nettside <https://www.nasjonalparkstyre.no/Vega1>

I 2022 ble det gjennom Vega verneområdestyre

- Gitt dispensasjon for lavtflyging og landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat
- Gitt dispensasjon fra verneforskriftenes forbud mot jakt og bruk av skytevåpen til å felle inntil ti otere i verneområdenes dunvær
- Gitt dispensasjon fra verneforskriftenes forbud mot ilandstigning i Lånan/Skjærvær naturreservat
- Gitt dispensasjon til lavtflyging i Kjellerhaugvatnet, Holandsosen og Lånan/Skjærvær naturreservat, Muddvær og Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområder og Hysvær/Søla landskapsvernområde m/dyrelivsfredning
- Gitt dispensasjon til renovering av fjør i Hysvær/Søla landskapsvernområde m/dyrelivsfredning
- Gitt dispensasjon til bruk av drone og ubemannet modellbåt i Hysvær/Søla landskapsvernområde m/dyrelivsfredning
- Gitt dispensasjon til flytting av kai og flytebrygge i Hysvær/Søla landskapsvernområde m/dyrelivsfredning
- Gitt dispensasjon til istandsetting av tre bygg og utsetting av flytebrygge i Hysvær/Søla landskapsvernområde m/dyrelivsfredning

Vega verneområdestyre var på befaring til Kjellerhaugvatnet naturreservat i juni 2022.

Styreleder har hatt jevnlige møter og befaring med verneområdeforvalter

6.0 Verneområdeforvalters deltakelse

Arbeidsoppgavene for verneområdeforvalter i 2022 har vært:

- Følge opp tiltak og befaringer i verneområdene på hovedøya og i sjø, jfr. kapittel 2.0 og 3.0
- Rapportere om tiltakene i verneområdene til Miljødirektoratet
- Fremme innstillinger og forberede saker for styret
- Forberede og gjennomføre møtene med rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg
- Informere om Vega verneområdestyres arbeidsoppgaver og muligheter
- Daglig drift med økonomiarbeid